

Een paar reflecties nav de berichtgeving inzake een nakend politiek akkoord inzake stikstof

1. De voorbije week kenmerkte zich door veel N-VA gespin over een nieuw politiek akkoord inzake stikstof, het derde ondertussen. Gespin dat vooral de coalitiepartners onder druk moet zetten om toegevingen te doen. Het vertrek van Bart Somers en de komst van Gwendolyn Rutten deed de N-VA terzake nog een tandje bijsteken : Rutten moet niet de indruk hebben, laat staan geven, dat ze nog veel zou kunnen veranderen ogv haar expertise in het dossier.
2. De N-VA druk heeft natuurlijk ook te maken met de afloop van het openbaar onderzoek in het Ineos dossier, waarover Minister Demir dan binnenkort opnieuw moet beslissen. Om het “stikstofdecreet”-verhaaltje overeind te houden (nl dat een dergelijk decreet nodig is voor de vergunningverlening in Vlaanderen, quod non), moet er natuurlijk wel een decreet zijn als Ineos een vergunning wordt gegeven. Of er nog mensen zijn in Vlaanderen die dit verhaaltje geloven, ik weet het niet, maar ik alvast niet.
3. Anyway, helaas zal de Minister moeten vaststellen dat aan haar Ineos-dossier een nieuwe passende beoordeling is toegevoegd, na vernietiging van haar eerdere (achteloos en routinematig verleende) Ineos-vergunning door de RvVB. Juridisch kan dit momenteel helaas niet, zelfs niet met een nieuw openbaar onderzoek over die nieuwe (blijkbaar en hopelijk veel betere) passende beoordeling. Wie dit niet gelooft, moet de memorie van toelichting bij het voorstel van stikstofdecreet van Bart De Wever & Co er maar even op nalezen : daar wordt die juridische onmogelijkheid duidelijk erkent. De daar evenzeer geboden “lussen-in-beroep”-oplossing is echter geen oplossing voor het Ineos-dossier (waar het immers niet gaat om de ontvankelijkheid en volledigheid van het dossier, zoniet zou de aansprakelijkheid van de Vlaamse overheid nog in gedrang kunnen komen). Minister Demir zal dan ook enkel het juridische probleem kunnen vaststellen en de nieuwe passende beoordeling jammer genoeg uit het dossier moeten weren, vooraleer opnieuw te beslissen ogv het oorspronkelijke dossier, inclusief oorspronkelijke passende beoordeling.
4. In al het N-VA gespin zou men dreigen te vergeten dat het advies van de Raad van State bij het voorstel van stikstofdecreet ronduit vernietigend was, en dat de later door de Vlaamse regering aangestelde juridische experts dit enkel konden beamen. Die experts waren hier en daar zelfs nog wat kritischer dan de Raad van State (zoals inzake de juridische (non-)waarde van de 2030 deadline). Zoals gevraagd door hun opdrachtgever deden ze een intellectueel opgerokken “drempel”-oefening en schetsten ze voor de Vlaamse regering een aantal scenario’s inzake de drempelproblematiek. Daarbij gaven ze aan dat de juridisch meest waterdichte oplossing “geen drempels” is. Dat veel vergunningaanvragers dan een passende beoordeling zouden moeten maken, kan administratief wel zwaar zijn (ten onrechte werden de 800 blz van Ineos hierbij door sommigen als de referentienorm in de markt gezet), maar het gelek van dit weekend geeft aan dat dit voor “rode bedrijven” nu wel eens het compromis zou kunnen worden. Waarom dan toch nog drempels hanteren is dan de logische volgende vraag.

5. Het N-VA gelek van de voorbije dagen geeft aan dat de N-VA een beproefde politieke onderhandelingsstechniek gebruikt : zaken die onwettig bevonden zijn en niet te remediëren zijn, worden opgegeven en dan voorgesteld als toegevingen, in ruil waarvoor de coalitiepartners dan weer een aantal andere toegevingen moeten doen. Typisch voorbeeld is de zgn “absolute onvergundbarheidsdrempel” : in tegenstelling tot wat Bart De Wever & Co voorstellen, kan en mag iedereen een vergunning aanvragen (dat kan immers niet verboden worden), en als er een passende beoordeling bij zit die bewijst dat de geplande activiteit geen significante impact heeft op beschermde natuur, zal een alsnog weigering een bijzonder sterke motivatie van de bevoegde overheid behoeven. Idem voor de discriminatie van en tussen “rode bedrijven” : lange tijd onbespreekbaar, nu wel blijkbaar, omdat de onwettigheid van de voorgestelde regeling natuurlijk evident is en blijkbaar niet langer verdedigbaar voor en door de voorstellers ervan. Hetzelfde geldt voor de keiharde aanpak van het Turnhouts Vennengebied : ongerechtvaardigd, is het oordeel van de Raad van State inzake die voorgestelde discriminatie. Benieuwd naar de komende bocht hier, want op de achtergrond speelt natuurlijk ook het Vlaamse “parken”-gesjoemel in de Kempen.
6. Het idee om de discriminatie tussen landbouwbedrijven en andere bedrijven tot 2030 in stand te houden, en voor post 2030 een of andere regeling met de Europese Commissie te onderhandelen is natuurlijk ook van de pot gerukt. Wat is die obsessie met 2030 toch ? In 2030 moet juridisch helemaal niets. De experts stelden dat in hun advies expliciet aan de kaak : *"Het is aangewezen om het tijdsplan in 2 etappes naar de gunstige staat van instandhouding van de SBZ-H tegen 2050 te verantwoorden en met name waarom de tussenstap van de 2030-doelstelling wordt genomen"*. Het gebruik van 2030 als een deadline met juridische waarde inzake stikstof is een Vlaamse wens en hallucinatie. De Europese regelgeving legt immers geen enkele bindende target voor 2030 op. Wie houdt de Vlaamse regering hier eigenlijk voor de gek ? Frans Timmermans heeft zich in Nederland ondertussen al teruggetrokken op 2035, en waarschijnlijk gaat ook die (in de Nederlandse wetgeving vastgelegde) deadline er ook nog aan geloven. En dat onderhandelen met de Europese Commissie had natuurlijk al 2 jaar geleden moeten gebeuren. Nu dat de Commissie stilaan de boeken dicht doet tot eind 2024, is daar natuurlijk niets meer te verwachten. Wel kan België dit als EU voorzitter zelf vanaf januari 2024 op de agenda van de EU Milieuraad zetten. Dat zal de bevoegde Vlaamse minister helaas niet zelf kunnen doen, maar zal dit moeten gebeuren door een van haar Franstalige collega's, waarmee ze zoals bekend een uitstekende relatie heeft.
7. En van Nederland gesproken, daar heeft de Nederlandse minister van Landbouw dit weekend nog gesteld dat het Nederlandse stikstofbeleid gebaseerd is op een “totaal doorgeslagen modelwerkelijkheid”, waardoor het huidige beleid in de praktijk niet werkbaar is. Die Nederlandse modellenpraktijk is in Vlaamse volledig gekopieerd en is hier evenzeer de basis voor het beleid. U zal zich zeker herinneren dat de Raad van State ook veel vragen had over de wetenschappelijke onderbouwing van het in het decreet voorgestelde Vlaamse stikstofbeleid. Erkend moet worden, ook in Vlaanderen, dat het gegoochel met modellen, kritische depositiewaarden (KDW) en

impactscores geen enkele juridische onderbouwing heeft (zie bv ook het advies van de Raad van State inzake impactscores en het advies van het Vlaamse PAS-expertenpanel inzake de KDW (is geen juridische basis voor vergunningverlening)). Nochtans worden op basis van deze tools verregaande beslissingen genomen over het levenswerk van vele mensen.

8. En dat levenswerk van vele mensen wordt nu wel zeer acuut in gevaar gebracht door het mordicus weigeren van de Vlaamse regering en het Vlaamse parlement om de in 2024 aflopende vergunningen van bedrijven nu zo snel mogelijk decretaal te verlengen. Het is hun eigen politieke onvermogen dat er voor zorgt dat honderden Vlaamse bedrijven nu richting faillissement gestuurd worden, en toch heeft geen enkel parlementslid, laat staan meerderheidspartij, de moed om een voorstel van decreet terzake in te dienen, waardoor iedereen nu kleur zou moeten bekennen. N-VA blijft in de Vlaamse regering gewoon alles aan elkaar koppelen, en chanteert terzake zijn eigen coalitiepartners. Die dit toelaten. Wie sprak ook al weer over “Vlaamse Welvaart” ?
9. Het is duidelijk dat de Vlaamse regering, samen met het Vlaamse parlement, verder raast naar de afgrond. Dat het decreet nadien vernietigd wordt door het Grondwettelijk Hof, who cares. Dat de nieuwe Ineos vergunning nadien opnieuw vernietigd wordt door de Raad voor Vergunningsbetwistingen, who cares. De voldongen feiten politiek zal tegen dan ongetwijfeld zijn werk hebben gedaan. Inzake Oosterweel lukt dat toch, dus waarom zou dat niet lukken inzake stikstof ?
10. De voorbije maanden werd voor dit dossier veel vertrouwen gesteld in Jo Brouns en Gwendolyn Rutten. Terecht. Ik kijk dan ook met veel belangstelling uit naar hun handelingen en beslissingen in de komende dagen en weken.

Kurt Deketelaere
12 november 2023